

تعریف :

خونریزی دستگاه گوارش فوقانی در اثر صدمه و آسیب موضعی ایجاد میشود. خونریز های دستگاه گوارش (GIB) به دو دسته با منشأ فوقانی و تحتانی تقسیم میشوند. خونریزهایی که از قسمت اثنی عشر به بالا رخ داده باشند، خونریزی دستگاه گوارش فوقانی (UGIB) نامیده میشوند.

علل خونریزی دستگاه گوارش فوقانی:

بیماریهایی که موجب خونریزی گوارشی فوقانی میشود عبارتند از: زخم های معده و اثنی عشر، واریس های گوارشی، خراشیدگی های التهابی مخاط معده و یا اثنی عشر، خراشیدگی های التهابی مری، بدخیمی ها و دلایل نامعلوم

یکی از علل شایع خونریزی های گوارشی، استفاده بی رویه از داروهای ضدالتهابی غیراستروئیدی مثل مفنامیک اسید، دیکلوفناک، بروفن، و پیروکسیکام است.

نشانه های خونریزی:

خونریزی گوارشی به پنج شکل زیر میتواند ظاهر شود:

✓ استفراغ خون روشن با موادی با زمینه قهوه ای که نشانه خونریزی قسمت فوقانی دستگاه گوارش است.

✓ مدفوع قیری و بدبو که ملنا نام دارد و بر وجود خون حداقل بمدت ۱۴ ساعت در دستگاه دلالت میکند.

✓ عبور خون قرمز یا خرمایی مایل به قرمز در مدفوع که این تظاهر بیشتر مربوط به خونریزی قسمت تحتانی دستگاه گوارش است، اگرچه در خونریزی های وسیع دستگاه گوارش فوقانی نیز چنین تظاهری می تواند وجود داشته باشد.

✓ خونریزی مخفی گوارشی که در آزمایشات اختصاصی مربوط به مدفوع تشخیص داده میشود.

✓ علائم از دست دادن خون یا کم خونی مانند سیاهی رفتن چشم، غش، درد قفسه سینه یا تنگی نفس

راه های پیشگیری:

- ✓ رعایت کردن حد تعادل در خوردن و آشامیدن
- ✓ افزایش تعداد وعده های غذایی و کاهش حجم غذا در هر وعده غذایی
- ✓ پرهیز از مصرف غذاهایی که معده را تحریک میکنند مانند غذاهای ادویه دار، مواد خوراکی اسیدی، غذاهای سرخ کرده و پرچرب
- ✓ پرهیز از مصرف نوشیدنی های الکلی چرا که الکل باعث تحریک پذیری و ساییده شدن لایه های مخاطی معده شده و در نهایت منجر به التهاب و خونریزی معده میشود.
- ✓ اجتناب از استعمال سیگار زیرا کشیدن سیگار در لایه محافظ معده اختلال ایجاد کرده و معده را مستعد ابتلا به گاستروانتریت و همچنین زخم معده میکند سیگار در عین حال اسید معده را افزایش میدهد و بهبود معده را به تاخیر می اندازد.
- ✓ مصرف مسکن های حاوی استامینوفن و ایبوپروفن.

علائم و یافته ها:

✓ اگر چه شروع خون ریزی ممکن است در ارتباط با خستگی ، تنش ، فشار عصبی ، عفونت دستگاه گوارش فوقانی، بی احتیاطی در رژیم غذایی، مصرف الکل و یا داروهای محرک باشد، ولی ممکن است بدون وجود هیچ عامل مستعد کننده مشخصی نیز خونریزی اتفاق افتد.

✓ علائم و یافته ها به شدت خونریزی بستگی دارد.
✓ در خون ریزی خفیف و کم (کمتر از ۵۰۰ میلی لیتر) بیمار ممکن است فقط دچار کمی ضعف و تعریق شود.
✓ خون ریزی های قابل توجه منجر به تغییر وضعیت ضربان قلب و فشار خون میشود همچنین اغلب با ضعف ، سرگیجه ، تنگی نفس ، درد کرامپی شکم و اسهال همراه هستند.

✓ از دست دادن شدید خون بیش از ۲ لیتر در ۲۴ ساعت) ممکن است سبب بروز علائم شوک شود.

درمان

- ✓ مراجعه به پزشک یا مرکز درمانی
- ✓ مصرف داروهای کاهش دهنده اسید معده طبق دستور پزشک
- ✓ در صورت وجود عوارض شدیدتر مانند خونریزی نیاز به بستری و مدارا در بیمارستان می باشد.

بسمه تعالی بیمارستان شهداء بناب

خونریزی دستگاه گوارش فوقانی

تهیه و تنظیم:

معصومه رضایی

کارشناس پرستاری (سوپروایزر آموزش سلامت)

اعظم پورمحمدی

کارشناس پرستاری (پرستار اورژانس)

منبع:

برونر سوارث

تهیه: مرداد ۱۳۹۹

بازنگری: فروردین ۱۴۰۲